

ΔΙΚΑΙΟ & ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

BUSINESS LAW INSIGHTS 2023

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
— ΜΑΪΟΣ 2023

Επίλυση διαφορών/
Ανάπτυξη/ Δημόσιες
συμβάσεις/ Ενέργεια/
Ακίνητα & επενδύσεις/
Επιχειρήσεις
& ανταγωνισμός/
Εργασιακές σχέσεις/
Κανονιστική
& δεοντολογική
συμμόρφωση

ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗ

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Το τοπίο του μετασχηματισμού εταιρειών

Οι συγχωνεύσεις, διασπάσεις και μετατροπές επιχειρήσεων υπαγορεύονται από οικονομικούς και άλλους επιχειρηματικούς λόγους και πραγματοποιούνται σήμερα όσο ποτέ άλλοτε.

«Μετασχηματισμός» μιας επιχείρησης είναι η συνένωσή της με άλλες ή ο διαχωρισμός της σε άλλες ή η μεταβολή της σε άλλο τύπο (μορφή) εταιρείας. Οι μετασχηματισμοί επιχειρήσεων υπαγορεύονται από οικονομικούς και άλλους επιχειρηματικούς λόγους και πραγματοποιούνται σήμερα -όσο ποτέ άλλοτε- με σκοπό την ανάπτυξη ή την εξυγίανση, καθώς και την αποτελεσματικότερη οργάνωση των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων. Ο μετασχηματισμός μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη διαδικασία που προβλέπεται ρητά στις διατάξεις του εταιρικού δικαίου (Ν. 4601/2019) -γνήσιος μετασχηματισμός- ή χωρίς τις προβλεπόμενες στον νόμο αυτόν διαδικασίες, δηλαδή με λύση, εκκαθάριση, σύσταση νέας εταιρείας ή εισφορά περιουσίας (καταχρηστικός μετασχηματισμός), επιτυγχάνοντας έτσι μεν τη μεταβολή του φορέα μιας επιχείρησης, ωστόσο μέσω πολύπλοκων και χρονοβόρων διαδικασιών. Αντίθετα, με τη θέση σε ισχύ του Ν. 4601/2019 και τη συστηματική ρύθμιση των γνήσιων εταιρικών μετασχηματισμών, δόθηκαν πρόσθετα κίνητρα για την επίτευξη επιχειρηματικών στόχων. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα, τα πιστωτικά ιδρύματα που επέλεξαν τη διαδικασία της απόσχισης του κλάδου τραπεζικής δραστηριότητας με εισφορά σε νεοσύστατες θυγατρικές εταιρείες, προκειμένου να εφαρμόσουν τα επιχειρηματικά τους σχέδια.

Στον Ν. 4601/2019 προβλέπονται τρεις μορφές μετασχηματισμών: η συγχώνευση, η διάσπαση και η μετατροπή. Με τη συγχώνευση επιτυγχάνεται η απόκτηση από μια επιχείρηση των περιουσιακών στοιχείων άλλων εταιρειών, οι οποίες λύνονται χωρίς εκκαθάριση. Με τη διάσπαση επιτυγχάνεται η μεταβίβαση της περιουσίας μιας εταιρείας που λύνεται χωρίς εκκαθάριση σε δύο τουλάχιστον εταιρείες. Στη μετατροπή μεταβάλλεται η εταιρική μορφή μιας εταιρείας, δίχως να προηγηθεί λύση αυ-

Θένια Τ. Παναγοπούλου

Δικηγόρος - Εταίρος,
Saplegal - Α.Σ. Παπαδημητρίου & Συνεργάτες
Δικηγορική Εταιρεία

saplegal

Α.Σ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
& ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

saplegal.gr
Macedonia Building, Λεωφ. Ανδρέα Συγγρού 367,
175 64 Παλαιό Φάληρο
Τηλ. 210-9409960
office@saplegal.gr

της. Η συγχώνευση και η διάσπαση μπορούν να πραγματοποιηθούν είτε με απορρόφηση, είτε με σύσταση νέας εταιρείας, είτε και με εξαγορά. Στην κατηγορία δε της διάσπασης εντάσσεται, για πρώτη φορά με τον Ν. 4601/2019, η απόσχιση κλάδου, αλλά και η μερική διάσπαση. Η διαφορά μεταξύ της απόσχισης κλάδου και της μερικής διάσπασης συνίσταται στο γεγονός ότι στην πρώτη οι εταιρικές συμμετοχές (μερίδια ή μετοχές) στην επωφελούμενη ή στις επωφελούμενες εταιρείες διατίθενται στην ίδια τη διασπώμενη εταιρεία, ενώ στη δεύτερη διατίθενται στους μετόχους/εταίρους της διασπώμενης.

Σε έναν μετασχηματισμό μπορούν να συμμετάσχουν εταιρείες διαφορετικού τύπου. Ο κανόνας είναι ότι εφεξής όλοι μπορούν να συγχωνευτούν με όλους, όλοι μπορούν να απορροφήσουν όλους, όλοι μπορούν να διασπαστούν σε όλους, όλοι μπορούν να επωφεληθούν από όλους, όλοι μπορούν να μετατραπούν σε όλους. Επομένως, σε όλες τις μορφές μετασχηματισμών μπορούν να μετάσχουν, με οποιαδήποτε ιδιότητα, όλες οι εταιρικές μορφές, δηλαδή ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ, ΟΕ, ΕΕ, ΕΕκμ, Κοινοπραξίες, Ευρωπαϊκές Εταιρείες, Αστικοί Συνεταιρισμοί και Ευρωπαϊκές Συνεταιριστικές Εταιρείες. Οι διασυνοριακές συγχωνεύσεις κεφαλαιουχικών εταιρειών (Ν. 3777/2009) δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Ν. 4601/2019.

Στις περιπτώσεις της συγχώνευσης και της διάσπασης (κοινής, μερικής και απόσχισης κλάδου), η συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας επιτυγχάνεται μέσω του θεσμού της καθολικής διαδοχής, δηλαδή της μεταβίβασης ολόκληρου του ενεργητικού και παθητικού μιας εταιρείας στη διάδοχό της, ως σύνολο με μία μόνο πράξη, χωρίς την ανάγκη μεταβίβασης κάθε περιουσιακού στοιχείου χωριστά ή της τήρησης επιπρόσθετων διατυπώσεων για τη συνέχιση των υφιστάμενων συμβατικών και επιχει-

ρηματικών σχέσεων της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης. Η καθολική διαδοχή εξασφαλίζει επίσης τη μεταφορά στην επωφελούμενη εταιρεία των διοικητικών αδειών (οπότε και αποτελεί λύση-κλειδί σε ειδικά αδειοδοτημένες επιχειρήσεις), αλλά και των κρατικών ενισχύσεων.

Ο εταιρικός νόμος αντιμετωπίζει τις διαδικασίες μετασχηματισμού με ενιαίο τρόπο, ανεξάρτητα από το είδος μετασχηματισμού ή τις εταιρικές μορφές που συμμετέχουν σε αυτόν. Η απόφαση για συμμετοχή σε μετασχηματισμό ανήκει κατά κανόνα στην αρμοδιότητα του ανώτατου οργάνου κάθε μετασχηματιζόμενης εταιρείας και λαμβάνεται εφόσον έχει προηγηθεί ενημέρωση των μετόχων/εταίρων αναφορικά με τις νομικές και οικονομικές συνέπειες του μετασχηματισμού. Όλες οι προπαρασκευαστικές πράξεις του μετασχηματισμού υποβάλλονται σε προληπτικό έλεγχο νομιμότητας από τη διοίκηση και σε (συστατική) δημοσιότητα στο ΓΕΜΗ, μέσω της οποίας συντελείται ο μετασχηματισμός και επέρχονται ταυτοχρόνως και αυτοδικαίως τα αποτελέσματα αυτού.

Ο Ν. 4601/2019 περιέχει σαφείς διατάξεις που συμβάλλουν στην εξισορρόπηση των συμφερόντων των μετόχων/εταίρων μειοψηφίας, καθώς και των πιστωτών των μετασχηματιζόμενων εταιρειών. Οι εργαζόμενοι των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων προστατεύονται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για τη μεταβολή στο πρόσωπο του εργοδότη (Π.Δ. 178/2002). Σκοπός του εταιρικού νόμου είναι η εξασφάλιση της ολοκλήρωσης του μετασχηματισμού, ο οποίος, εφόσον πραγματοποιηθεί, ανατρέπεται πολύ δύσκολα. Ο μετασχηματισμός μπορεί να κηρυχθεί άκυρος για συγκεκριμένους λόγους (άκυρη, ακυρώσιμη ή ανυπόστατη απόφαση του αρμοδίου οργάνου) κατόπιν αιτήσεως στο δικαστήριο, που υποβάλλεται εντός τριών μηνών από την καταχώριση του στο ΓΕΜΗ, στους

Η απόφαση για συμμετοχή σε μετασχηματισμό ανήκει κατά κανόνα στην αρμοδιότητα του ανώτατου οργάνου κάθε μετασχηματιζόμενης εταιρείας και λαμβάνεται εφόσον έχει προηγηθεί ενημέρωση των μετόχων/εταίρων αναφορικά με τις νομικές και οικονομικές συνέπειες του μετασχηματισμού.

λόγους ακύρωσης ωστόσο δεν περιλαμβάνεται η μη δίκαιη σχέση ανταλλαγής των εταιρικών συμμετοχών για την οποία προβλέπεται αξίωση αποζημίωσης του θιγόμενου εταίρου.

Επισημαίνεται ότι οι διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972, των νόμων 2166/1993, 4172/2013, 4935/2022 και άλλων φορολογικών ή αναπτυξιακών νόμων, που προβλέπουν φορολογικές απαλλαγές και κίνητρα για τις μετασχηματιζόμενες εταιρείες, ισχύουν ως προς τις φορολογικές τους ρυθμίσεις και τα παρεχόμενα πλεονεκτήματα, επηρεάζουν, ωστόσο, το περιεχόμενο και τον χρόνο λήψης των εταιρικών αποφάσεων. Επίσης ισχύουν για όσους μετασχηματισμούς δεν καταλαμβάνονται από το πεδίο εφαρμογής του Ν. 4601/2019, όπως για τη μετατροπή ατομικής επιχείρησης. Συνεπώς το επιτρεπτό, οι προϋποθέσεις, η διαδικασία πραγματοποίησης και τα αποτελέσματα των μετασχηματισμών, οι οποίοι υλοποιούνται, μεταξύ άλλων, με τις μορφές της απόσχισης κλάδου, μερικής διάσπασης και μετατροπής υποκαταστήματος σε θυγατρική εταιρεία, για τους οποίους μέχρι σήμερα υπήρχαν σχετικές προβλέψεις στα αναπτυξιακά ή φορολογικά νομοθετήματα, ρυθμίζονται πλέον από το εταιρικό δίκαιο.

Με δεδομένο ότι στην πράξη έχουν δημιουργηθεί προβληματισμοί σε σχέση με την εφαρμογή συγκεκριμένων διατάξεων φορολογικών νόμων, όπως αυτών του Ν. 2166/1993 που υπαγορεύουν την απλή λογιστική ενοποίηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων, καθιστώντας έτσι μη απαραίτητες ενέργειες που θεσπίζονται ως εγγυήσεις για την προστασία των μετόχων από τον εταιρικό νόμο, είναι αναγκαία, στο πλαίσιο μιας μελλοντικής νομοθετικής πρωτοβουλίας, η πλήρης ευθυγράμμιση των διατάξεων φορολογικών ή αναπτυξιακών νόμων με τις σχετικές διατάξεις του Ν. 4601/2019. ♦